

Hallintovaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2014

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2014 (K 9/2015 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 25.9.2015.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kansliapäällikkö Päivi Nerg, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Jari Kallela, valtiovarainministeriö
- tietoyhteiskunta-asia- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Valtioneuvoston kanslia
- oikeusministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

Valiokunta on ottanut tässä lausunnossa tiivistetysti kantaa pelkästään hallituksen toimenpidekertomukseen sisältyviin lausumiin, jotka ovat syntyneet hallintovaliokunnan myötävaikutuksella.

Poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelma sekä poliisimiehen hätävarjelua koskevat säännökset (HE 224/2010 vp)

Eduskunta on edellyttänyt hallituksen laativan ajantasaisen poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelman, johon myös sitoudutaan. Lisäksi eduskunta on edellyttänyt hal-

Valiokunnan lausunto HaVL 11/2015 vp

lituksen tarkkaan seuraavan poliisimiehen hätävarjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Valiokunta pitää lausumaa tärkeänä ja tähdentää, että hallituksen tulee laatia lausumassa tarkoitettu suunnitelma senkin vuoksi, että poliisin resurssitilanne uhkaa lähivuosina pahentua entisestään. Suunnitelman avulla on mahdollista pitkäjänteisesti pyrkiä tavoitteeseen tehtävien ja resursien tasapainosta. Suunnitelma on vielä laatimatta, vaikka eduskunnan lausuma on hyväksytty vuoden 2010 valtiopäivillä.

Valiokunta ei pidä tässä suhteessa vaalikauden kehysperusteista suunnitelmaa riittävänä, vaan tarkastelukauden tulee ulottua vähintään kymmenen vuoden päähän vuoteen 2025 saakka ja mielellään tätä pidemmälle ajanjaksolle aina ensi vuosikymmenen loppuun asti.

Lausuman tarkoituksena on nimenomaan tunnistaa poliisin toimintaympäristö ja sen keskeiset muutostekijät sekä arvioida niiden merkitys. Nämä seikat huomioon ottaen tulee laatia tehtävä-, palvelu- ja kansalaislähtöisesti pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelma. Suunnitelma edellyttää myös hyväksyttävän palvelu- ja suoritetaso määrittelemistä. Voidaan ajatella, että palvelu- ja suoritetaso on useita etenkkin, jos taloudellinen tilanne jatkuu pidempään vaikeana. Mikäli tällöin ilmenee, että jokin vaihtoehtoinen palvelu- tai suoritetaso on alhaisempi laadullisesti tai määrällisesti kuin tavoiteltu asianmukainen taso, on syytä rehellisesti myöntää, että joudutaan tyytymään alhaisempaan palvelu- tai suoritetasoon. Valiokunta tulee erikseen arvioidaan suunnitelmaa.

Poliisi 2020 — Poliisin pitkän aikavälin henkilöstötarpeiden suunnitelma (Sisäministeriön työryhmäraportti 11.3.2009) on esimerkki pitkäjänteisestä henkilöstösuunnitelmasta, jollaista valiokunnan mielestä voidaan pitää yhtenä mallina lausuman henkilöstötarpeita koskevan osion asianmukaiseksi huomioon ottamiseksi.

Julkisen hallinnon tietohallinnon yhteentoimivuus (HE 246/2010 vp — HaVM 34/2010 vp)

Eduskunta on hyväksyessään hallituksen esityksen laiksi julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta edellyttänyt hallituksen seuraavan lainsäädännön tavoitteiden, kuten tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ja kustannustehokkuuden, toteutumista sekä ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli ilmenee, etteivät lainsäädännön tavoitteet toteudu.

Tietojärjestelmien yhteentoimivuudella tarkoitetaan tietohallintolain mukaan, että tietojärjestelmät ovat teknisesti yhteentoimivia muiden julkisen hallinnon viranomaisten tietojärjestelmien kanssa, silloin kun ne käyttävät samoja tietoja. Valiokunta tähdentää tietohallintolain tavoitetta tehostaa julkisen hallinnon toimintaa ja parantaa julkisia palveluja. Tässä suhteessa koko tietohallinnon sekä tietotekniikan käytön ja hyödyntämisen kannalta tietohallintolain näkökulmaa ja välineistöä voidaan pitää rajallisena suhteessa lain tavoitteeseen. Joka tapauksessa valiokunta pitää tärkeänä voida lausuman kohdalla tarkastella julkisen hallinnon tietojärjestelmiin liittyviä kysymyksiä monipuolisemmin ja laajemmin kuin pelkästään tiehallintolain näkökulmasta.

Tietojärjestelmistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia. Siksi niiden suunnitteluun ja toteutukseen on välttämättä paneuduttava huolella. Valitettavasti julkiselta sektorilta löytyy

Valiokunnan lausunto HaVL 11/2015 vp

tietohallintohankkeissa esimerkkejä viivästymisistä ja kokonaisten hankkeiden epäonnistumisista. Tällaisissa tapauksissa on välttämätöntä selvittää muun muassa, onko tilaajan osaaminen riittävällä tasolla ja, vastaavasti, kykeneekö toimittaja toteuttamaan suunnitellun hankkeen.

Helppokäyttöisyys ja ohjaavuus kuuluvat tietojärjestelmien tavoiteltaviin ominaisuuksiin niin viranomaisen kuin kansalaisenkin näkökulmasta. Ne ovat kaksi tärkeää osaelementtiä kustannus- ja palvelutehokkuuden kannalta. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä myönteisenä seikkana, että vuosina 2013 ja 2014 valtion tietohallinnonkokonaismenot ovat laskeneet aiempaan verrattuna.

Muut lausumat

Valiokunta katsoo hallituksen vuosikertomukseen viitaten, että seuraavan eduskunnan lausuman johdosta suoritettujen toimenpiteiden ovat riittäviä. Lausuma voidaan poistaa hallituksen kertomuksesta:

— Ampumarataverkoston toteuttaminen ja ampuma-aserekisterin uudistaminen
HE 106/2009 vp.

Muut kuin edellä mainittu hallintovaliokunnan myötävaikutuksella syntyneet lausumat ovat edelleen tarpeellisia eikä niitä voida poistaa kertomuksesta.

Valiokunta viittaa muilta osin hallituksen vuosikertomuksessa lausuttuun eikä katso aiheelliseksi tällä kertaa käsitellä laajemmin hallituksen vuosikertomusta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Hallintovaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 25.9.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
jäsen Thomas Blomqvist r
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr

Valiokunnan lausunto HaVL 11/2015 vp

jäsen Wille Rydman kok
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Ilkka Kantola sd
varajäsen Kari Tolvanen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto